

تصویر زن در سینمای اروپا

بخش پنجم: زن در فیلم های پاتریس لوکنت
و معرفی خانم لورا مول وی، متخصص تحلیل فمینیست
در نگاهی موازی

پاتریس لوکنت مردی که شدیداً مجذوب زن است
و عمیقاً از پایان داستان عشق یک زن سرخورده است

نوشته زهرا مهرپرور
صفحه بندی از ژاله لاهوری

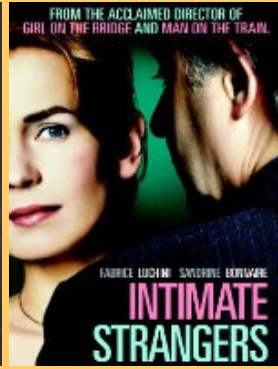
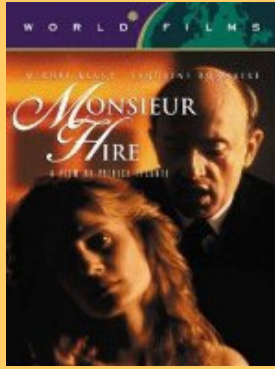
Patrice Leconte

پاتریس لوکنت یک کارگردان، سناریست، منتقد و بازیگر سینمای فرانسه است. این هنرمند بسیار
زبردست اکنون ۶۳ ساله است.

پاتریس لوکنت در حال کارگردانی ژان روشفور در سر صحنه فیلمبرداری مرد قطار¹

¹ - Jean Rochefort /L'homme du train (Patrice Leconte, 2002)

Monsieur Hire (1989), Le mari de la coiffeuse (1990), Le parfum d'Yvonne (1994), Confidences trop intimes (2004)
پوستر چند فیلم پاتریس لوکنت

پایان تلخ داستان عشق یک زن

- در یکی از این فیلم‌ها زن محبوب به مرد عاشق خیانت می‌کند
- در یکی دیگر زن خودکشی می‌کند
- در یکی دیگر زن زیبا عاشق جوان خود را قاتل می‌گذرد و با یک پیر مرد پولدار به دور دست میرود
- و در یکی دیگر فرار می‌کند...

در این مقاله من سعی می‌کنم از زن در سینمای پاتریس لوکنت شروع کنم و کم کم بحث را با اندیشه‌های لورا مول وی ختم کنم، یا شاید بهتر است بگویم که مقاله من نگاهی موازی به تصویر زن در سینمای یک کارگردان فرانسوی و تحلیل حضور زن در سینما نزد یک متخصص بریتانیایی است.

پاتریس لوکنت، این کارگردان فرانسوی، متأسفانه در خارج از مرزهای کشورش چندان آشنا نیست. از نقطه نظر تکنیک باید گفت که سینمای لوکنت بسیار روان و روشن و شفاف است و در مورد تصویر زن به نظر می‌رسد که او از تجربه شخصی خود قصه می‌گوید و دور از ادعای‌های روشنفکرانه او قصه حساسیت خود را نسبت به زنان روایت می‌کند. البته انکار نمی‌توان کرد که این خود یک گرایش روشنفکرانه است که به جای بحث درباره کلیات، هنرمند از تجربه شخصی خود بگوید.

پاتریس لوکنت مردی به نظر می‌رسد که شدیداً مجذوب زن است و عمیقاً از پایان داستان عشق یک زن سرخورده است.

از نظر تصویری باید گفت که پاتریس لوکنت جذابیت و گیرایی زن‌های فیلم‌هایش را به تصویر می‌کشد.

عطر ایوون

در فیلم *عطر ایوون* یک زن جوان زیبا هم در دنیای داستان فیلم همه را به خود مجذوب می‌کند و هم در سالن سینما نگاه تماشاگران را به خود جلب می‌کند. من عمداً در این جا از این جذابیت زن و مجذوبیت مرد می‌گویم تا بتوانم بحث را به اندیشه‌های لورا مول وی و تحلیل فمینیست او بکشانم.

در این فیلم صحنه‌ای هست که در آن این زن در سالن هتل نشسته است. دوربین از سر او آغاز می‌کند تا گردن و دستهایش می‌رود و عاقبت به جانب پاهایش می‌گردد. در این زمان به قول لورا مول وی داستان فیلم معلق می‌ماند و فیلم مجذوب تن این زن می‌شود.²

دوربین از سر او آغاز می‌کند تا گردن و دستهایش می‌رود و عاقبت به جانب پاهایش می‌گردد.

لباسی که این زن بر تن دارد گردن، بازوها و بخشی از سینه و پاهایش را عریان می‌گذارد و باز به قول لورا مول وی تصویر این زن طوری ساخته و پرداخته شده است که بیشترین جذابیت جنسی او را نزد تماشاگران ایجاد کند.

هر چند که اندیشه‌های فمینیست لورا مول وی سینمای کلاسیک هولیوود را هدف می‌گرفتند و من بحثم تصویر زن سینمای اروپاست بر این عقیده‌ام که آنچه او گفت و می‌گوید در باره سینماهای دیگر و از جمله سینمای اروپا هم می‌تواند صادق باشد.

به نظر لورا مول وی حضور زن و جذابیت جنسی او علیه روند داستان فیلم پیش می‌رود و در واقع مانع پیش رفتن داستان فیلم می‌شود و حتی به نوعی آن را معلق می‌کند و باز می‌ایستاند. حرکت دوربین بر روی بدن این زن در فیلم *عطر ایوون* مثالی از معلق کردن داستان به واسطه حضور زنی زیباست.

البته این صحنه از فیلم *عطر ایوون* تنها مورد حرکت دوربین پاتریس لوکننت بر روی بدن زن‌ها نیست. در فیلم *رازگویی‌های بسیار نزدیک*³ دوربین این فیلمساز دور سر و گردن این زن می‌گردد و در آن مکث می‌کند.

ساندرین بونر⁴ در فیلم *رازگویی‌های بسیار نزدیک* در این فیلم نیز دوربین دور سر و گردن این زن می‌چرخد. بنا بر نظر لورا مول وی، داستان فیلم را حضور جسمی و جنسی این زن‌ها منجمد می‌کند.

³ -Confidences trop intimes

⁴ -Sandrine Bonnaire

در فیلم *عطر ایرون* صحنه‌ای هست که در آن زن و مرد جوانی که شخصیت‌های اصلی فیلم هستند ناگزیرند که پیاده از شهرکی تا شهرک دیگر راه بروند. در این جا مرد جوان از زن جوان می‌خواهد که جلو راه برود تا او را ببیند. در این مجموعه ی نماها و نماهای مقابل، زن جوان و نگاه مشتاق مرد جوان را می‌بینیم. کاری که پاتریس لوکنت در این جا کرده است به جلوه گذاشتن تن این زن است. بدیهی است که بسیاری از مردان تماشاگر فیلم نیز در اینجا به این زن با اشتیاق نگاه میکنند.

مرد جوان از زن جوان می‌خواهد که جلو راه برود تا او را ببیند.

لورا مول وی می‌گوید که حضور جسمی و جنسی زن جزئی اساسی در ترکیب فیلم‌های جامعه مردسالاری است. و از این نتیجه می‌گیرد که زنی که چنین فیلم‌هایی را ببیند یا اسیر چنین جامعه‌ای است و یا از چنین تصویرهایی لذت مازوخیستی میبرد.

حضور زنهای زیبا در فیلم‌های پاتریس لوکنت
Left: *Le Parfum d'Yvonne*; right: *Le mari de la coiffeuse*

لورا مول وی می‌گوید که حضور جسمی و جنسی زن جزئی اساسی در ترکیب فیلم‌های جامعه مردسالاری است. و از این نتیجه می‌گیرد که زنی که چنین فیلم‌هایی را ببیند یا اسیر چنین جامعه‌ای است و یا از چنین تصویرهایی لذت مازوخیستی میبرد.

Laura Mulvey

خانم لورا مول وی استاد مطالعات فیلم و وسائل ارتباط جمعی در دانشگاه لندن است. شوهرش پیتر وولن⁵ نیز از متخصصین بریتانیایی سینماست.

برای اطلاعات بیشتر در مورد خانم مول وی به سایت زیر مراجعه کنید.

<http://www.screenonline.org.uk/>

⁵-Peter Wollen